

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 286

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

**REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA**
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tarife și învaloare.

Manuscrisele nu se învapoiază.

Un epilog al desbaterii chestiunii românești.

Incidentul provocat de dep. sas W. Kopony.

I.

Desbaterea chestiunii românești în camera ungară a produs tocmai spre sfârșitul ei o surprindere neașteptată prin discursul deputatului sas W. Kopony, care, oricât de mult ar fi fost bagatelizat de atotputernicul premier Tisza, este foarte semnificativ și merită să ne ocupăm cu el mai pe larg, pentru că privește mai de aproape lupta viitoare, pe care naționalitățile nemaghiare sunt tot mai mult hotărâte s-o ducă în interesul rezolvirii definitive a chestiunii naționalităților din Ungaria.

Dar nu numai pășirea neașteptată a deputatului amintit ne face să ne ocupăm la loc de frunte cu discursul său, ci și răspunsurile ce le-a primit dep. Kopony dela reprezentantul politicii oficiale săsești, W. Meltzer și dela contele Tisza.

Cei ce au urmărit de un timp mai îndelungat polemicele pe cari le-au purtat ziarele săsești pe tema organizării lor interne precum și pe tema atitudinii lor politice în viața publică, fie în parlament, fie în adunări, fie în corporațiile administrative comitatense, au putut observa, că, cu toată organizarea perfectă politică pe care o au Sașii grație numărului lor mic și cu toată dictatura politică, pe care și-a asumat-o „Kreis-ausschuss“-ul lor, ba poate tocmai în urma acestei puteri dic-tatorice, s-au ivit în sinul Sașilor curente, cari ținteau o emancipare de sub frânele „Kreis-ausschuss“-ului și o nouă orientare politică. Era doar lucru firesc, ca și între Sașii noștri archidisciplinați și din cale afară circumspecți să se găsească oameni pătrunși de idei mai democratice, cari să nu aproabe în totdeauna și cu orice preț conduita politică, pe care o dicta conducerea lor oficială în toate actele politice ale vieții publice săsești.

Aceste curente au încercat să se manifeste în diferite rânduri, dar

intervenției energice a conducerii oficiale, care nu întăria să arete celor nemulțumiți urmările „funeste“ ale unei spargerii a solidarității săsești, evocându-le în memorie ca sperietoare „pericolul românesc“ și alte pericole, i-a succes să suprimem nemulțumirea clocotindă, dacă și nu în manifestările interne ale poporului săsesc, dar cel puțin în sus, în parlamentul țării. Această pășire dictatorială a putut să se mențină la suprafață un timp oarecăr, deși era de prevăzută că progresele democrației vor aduce cu sine și o schimbare a mentalității politice săsești.

Meritul de-a fi spart ghița și de-a fi adus aceasta și la cunoștința legislatorilor țării ungurești, îl are incontestabil deputatul cercului Hărman, Wilhelm Kopony. Meritul acesta îl recunoaște și organul oficial sibiian, constatând că dep. Kopony a pus capăt unei situațiuni, care nu se putea menține pe timp mai îndelungat, căci este imposibil ca cineva să facă parte dintr-un partid și să desfășure în același timp o activitate, care să fie diametral opusă programului oficial al acestui partid.

Nu putem încă cunoaște amănuntele autentice, cari au premers hotărârii dep. Kopony de-a face ceea ce-a făcut. Credem însă, că nu greșim, când constatăm, că tratativele între contele Tisza și delegații Români, atitudinea conștientă a deputaților români în decursul desbaterii chestiunii române în cameră și nu în ultimul rând contactul pe care l-a avut cu deputații români, l-au hotărât în cele din urmă să rupă lanțurile înăbușitoare, cari îl țineau legat de o politică oficială de nesuferit, și folosindu-se de prilejul benevenit al desbaterii chestiunii românești, să spună pe față și în auzul lumii ceea ce l-a frământat de mult și ceea ce n-a putut spune până acum, nesimțindu-se poate desul de ofețit pentru a lua lupta în contra unei politici oficiale tradiționale. De sigur însă, că în hotărârea sa a fost influențat și de faptul, că de câțiva ani și-a trăit viața în mijlocul poporului svăbesc, unde va fi avut îndeajuns prilej să vadă ravagiile îngrozitoare, pe cari le-a

produs în sinul elementului svăbesc nenorocita politică de maghiarizare a stăpânitorilor țării.

Ni-se spune, că dep. Kopony a adus la cunoștința colegilor săi sași hotărârea sa numai cu câte-va zile înainte de-a lua cuvântul. Ii s'a dat atunci sfatul prietinesc să renunțe la atitudinea sa cu considerarea la urmărilor puțin plăcute ce ar rezulta pentru politica săsească din o astfel de atitudine. Kopony n-a dat însă ascultare acestor glasuri, căci prea puternică îi era convingerea, că este o datorință a politicii săsești de-a reprezenta pe lângă interesele ei proprii, și interesele Germanilor din Ungaria, cari, deși numeric sunt la două milioane suflete, nu au actualmente nici un reprezentant în camera ungară și că o atare politică poate să încapă și în cadrele programului politic al deputaților sași.

Rezultatul demersului dep. Kopony în ședința din 20 I. c. a camerei îl cunoaștem. Șeful deputaților sași W. Meltzer a ținut să protesteze în contra politicii profesate de dep. Kopony lăpădându-se de el, iar Tisza s'a folosit de niște expresii atât de vătămătoare la adresa dep. Kopony, încât ele au fost reprobat unanim chiar și de ziarele săsești.

Fiindcă aceste trei momente, — discursul dep. Kopony, vorbirea lui W. Meltzer și reprobarea contelui Tisza — ne oferă un material foarte prețios asupra stadiului în care a ajuns politica săsească sub regimul Tiszaist, vom analiza într-un viitor articol aceste discursuri caracteristice, nu numai fiindcă ele ne prevestesc o nouă orientare politică în viața Sașilor ardeleni, ci fiindcă ele conțin și prețioase fenomene și învățături pentru toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria.

Revizuirea episcopatulului de Hajdudorogh. Din Budapesta se anunță în mod semi-oficios că revizuirea episcopatulului de Hajdudorogh poate fi considerată ca definitiv hotărâtă. Intre ministrul cultelor Iankovics și episcopul de Hajdudorogh s'a stabilit o înțelegere în principiu.

Comunele românești vor fi trecute cercului de influență al episcopiiilor românești dela cari au fost rupte. Vom vedea!

Discuție asupra chestiunii românești. Referitor la știrea, ce am dat-o și noi, că în 28 și 29 Martie c. se vor ține în Orade conferențe asupra chestiunii române, se anunță din Orade, că conferențele s'au amânat pe zilele de 5 și 6 Aprilie c. Secția din Orade a «Societății de științe sociale» invitate cum am anunțat, și pe d-l V. Goldiș ca conferențiar. D-l Goldiș însă participând tocmai în zilele acele la ședințele fondului de teatru, la Braşov, secția a amânat conferențele, ca să poată lua parte activă la ele și d-nul Goldiș.

Din acest prilej îndemnăm din nou publicul românesc să participe în număr cât mai mare la aceste conferențe, cari vor arunca noui lumini asupra chestiunii române.

Ziare din România admise în Ungaria. Foaia oficială aduce comunicatul ministrului de comerț, prin care permite, resp. scoate din vigoare detragerea debitului postal ziarelor din București: »Universul«, »Curierul serei« (ediție specială a »Universului«), »Viitorul« și »Steaua României«. Tot acest comunicat admite intrarea în țară a foii umoristice vieneză »Die Kette«, care a fost cprită și detrage debitul postal calendarului de părete »Calendarul cultural al Românilor«, precum și unui număr mai mare de foi croate din America și ziarului rusesc »Golos Rus« din Petersburg.

Pentru ca să nu se creadă cumva că guvernul ungar a permis intrarea în Ungaria a ziarelor românești amintite mai sus sub presiunea interpelăției d-lui N. Iorga, se anunță din Budapesta în mod semi-oficial, că ministrul a dat acest ordin în 12 Martie st. n. adică înainte de-a fi adresat d-l Iorga interpelăția sa în camera română.

Pe noi puțin ne împoartă acest comunicat. Ne întrebăm însă pentru ce n-a estins guvernul ungar ordinul său și asupra celorlalte ziare, cum sunt »Minerva«, »Neamul românesc«, »Adevărul« etc.

Sau și în cazul de față guvernul ungar vrea să saneze situația cu măsuri de jumătate? Așteptăm demersul energic al forurilor competente din România, cari nu se pot mulțumi cu astfel de măsuri, menite să arunce numai nisip în ochii celor miopi și naivi.

Un ziar naționalist. Unele ziare din Budapesta sunt informate, că cunoscutul prieten al poporului român și apărător al cauzei naționalităților oprimate, scriitorul englez Scotus Viator, va scoate o revistă în Budapesta. Revista va apărea în Aprilie c., va fi dedicată chestiunii de naționalitate și textul va fi în trei limbi, în limba franceză, germană și engleză.

Suntem veseli de această știre, căci se simte de mult lipsa unui organ, care să desmacheze sistematic lumii culte toate Poloniadele mizerabile de la noi.

Știrea de alt fel o dăm cu rezerva cuvenită.

Cetățenii ruși persecutați. Din Petersburg se anunță, că guvernul rusesc a fost informat, că cetățenii statului rusesc, aflați în Austria, dar mai ales în Italia sunt persecutați și gicanați sistematic de către autorități. Guvernul rusesc a încredințat pe ambasadorul său din Viena, Șebeco, să intervină la guvern pentru sistarea persecuțiilor. Se zice că Șebeco a făcut deja pașii necesari în privința aceasta.

Intrevedere diplomatică. Din Atena se anunță că în timpul petrecerii împăratului Wilhelm la Corfu va avea loc aici o întrevedere între miniștrii Bethmann-Hollweg și prim-ministrul rui Greciei Venizelos, careia li se atribuie o deosebită importanță în cercurile politice.

»Irridenta bulgară«. Agenția telegrafică bulgară anunță că, în Sofia, s-a înființat un comitet, sub denumirea de »Dobrogea« în scop de a păstra legăturile culturale și solidaritatea națională bulgară a acestei provincii cu frații lor din Bulgaria precum și pentru menținerea tuturor instituțiilor culturale bulgare în Dobrogea, ca școli săli de cetire, societăți de binefacere etc. Deasemenea și reconstituirea so-

O inimă din vremea veche.

— Fine. —

Intemeietorul și proprietarul acestui sanatoriu Grigore Alexandrescu a avut buna inspirație de a se îngrijii, ca pacienții să nu fie lipsiți nici de distracția atât de necesară pentru acest fel de bolnavi, organizând în sala cea mare a sanatorului de câte 3 ori pe săptămână reprezentații de Cinematograf și conferințe.

Camerele de dormit pentru pacienți sunt în etajul I și II, având ferestrele deschise ziua—noaptea. Fiecare etaj jur împrejur e provăzută cu balcoane, iar la cele două (2) extremități ale clădirii sunt 2 terase mari, de unde pacienții în timpul și orele de recreațiune, pot contempla dela înălțime de aproape 50 metri întreagă panoramă capitală.

Diracțiunea științifică a sanatorului o are dr. I. Mitulescu, specialist în boale de plept, care a studiat aprofundat timp de 3 ani, în Germania în sanatorii și în institutul celebrului maestru R. Koch, marea chestiune a tuberculozei.

Sanatorul »Grigore Alexandrescu« este fondat cu scopul de a se face tratamentul pentru vindecarea tuberculozei. În urmare în el se primesc persoane anemice, cu dureri de plept, predispușe sau atinse de tuberculoză, la cari e dată posibilitatea, ca prin tratament îndelungat, să se poată vindeca sau ameliora sensibil. Nu sunt

admise în acest sanatoriu persoanele cu boală înaltă sau cu complicațiuni la cari nu mai este șansă de ameliorare și vindecare.

IV. Cura de întărire prin aplicația sistematică de hidro-terapie, compresii frițiuni și împachetări, după indicațiunile medicului. Acestui metod de cură mai aparține și așa numita »stimulație celulară«, care să facă cu ajutorul electricității prin băi de soare artificial și natural, care prin razele ultraviolete produc de fapt întărirea progresivă a celulelor. O atențiune deosebită se dă și inhalățiilor cu ozon, radium și medicamente prin cari se desinfecțează căile respiratoare, ferind și scutind organismul de infecțiuni secundare. După un tratament sistematic și foarte conștient de 3—4 luni, întărindu-se bine organismul, se urmează cu gimnastica sistematică, respiratoare și cu aplicații de mecano-terapie.

La pacienții cu catare nasale ușoare, faringiene și în laringe se aplică din partea medicilor asistenți pensulații, canterizații și instalațiuni.

Tratamentul naturalist hygieno-dietetic se face în sanatoriu »Grigore Alexandrescu« în tot timpul anului, chiar și pe frig de — 20 grade, pacienții șed tot afară bine îmbrăcați, și bine împachetați. Vara însă când este timpul cel mai prielnic pentru băi naturale de soare.

Acest Sanatoriu este învederea acelei stabiliri medicale, că tratamentul tuberculozei trebuie făcut în climă, în care va trebui să trăiască ulterior bolnavul, căci alfel, se expune a

pierde repede tot ce a câștigat. Grație acestei constatări azi în Germania sanatoriile de tuberculoză nu se mai fac, ca înainte, în regiuni muntoase, ci numai împrejurul orașelor.

Bine înțeles că nu se poate fixa dela început, cât timp îi trebuie bolnavului atins de tuberculoză, pentru a se restabili. Cu cât pacientul începe tratamentul sanatorial mai dela începutul bolii, cu atât se restabilește mai repede.

Trebuie deci ca toți acei, cari simt că slăbesc, că au dureri de plămâni, sau că au febră seara sau dimineața, mai cu seamă după mișcări, să nu piardă timpul cu medicamente, ci dându-și bine seama, că tuberculoza începe, să urmeze tratamentul hygieno-dietetic în sanatoriu, și numai așa își vor putea salva viața.

În Germania s-a constatat că persoanele atinse de tuberculoză, pentru a-și recăpăta sănătatea și capacitatea de muncă, trebuie să urmeze cel puțin 3 luni de zile cură în sanatoriu, și apoi să nu neglige a continua viața igienică tot mereu, controlându-și starea sănătății tot din 3—4 luni, ca să reînceapă tratamentul, atunci când se pierde echilibrul dintre celule și microbi.

Sanatorul »Grigore Alexandrescu« a obținut până acum rezultate foarte satisfăcătoare, deoarece pacienții cu tuberculoză începătoare și cari au urmat cura cel puțin 3 luni, s-a putut obține vindecare clinică în 95%.

În Germania există bunul obicei,

că medicii practici, imediat ce au descoperit că un individ are început de tuberculoză, să-l trimită în sanatoriu, unde, prin tratament sistematic și recăpătarea sănătății și apoi sub controlul lor continuă mai departe viața igienică. La noi medicii nu recomandă pacienților lor, tratamentul hygieno-dietetic în sanatoriu la începutul bolii, ci-i menajază și îndoapă cu fel de fel de doctorii până câră sfârșitul bolii, când apoi le recomandă intrarea în sanatoriu, unde deja nu se mai poate face nimic nici cu cel mai conștient tratament sanatorial. Atunci e prea târziu, căci boala e înaltă de abinele, și nu se mai poate pune zăgaz cursului ei.

Din datele statistice ale sanatorului »Grigore Alexandrescu« m'am convins că din 2400 de pacienți, ce au venit la consultațiuni în cele 12 luni de zile (anul I-IV), ca să urmeze cura în sanatoriu, abia 434 au putut intra în sanatoriu, și medicul șef, directorul Dr. I. Mitulescu, cu nespus regret s-a văzut nevoit a nu-i putea primi pe ceilalți având boala prea înaltă. Cu tcutul altfel ar fi dacă dispărând ura, și mai ales păcătoasa invidie dintre medici, și-ar da mâna de ajutor ca să combată cu succes acest grozav flagel, tuberculoza, și ar recomanda tuturor persoanelor atinse de această boală tratamentul hygieno-dietetic, renunțând la acel neomenos câștig bănesc, pe care-l realizează prin reținerea bolnavului dela sanatoriu, și prin această comit o grozavă crimă omorându-l, deși l-ar fi putut salva sanatoriu.

cetăților de acest fel care au fost silit să-și suspende activitatea lor în fine să creeze instituții noi unde trebuința ar fi; să se observe libertatea religioasă în Dobrogea și recunoașterea independenței bisericii bulgare de către România.

Mijloacele de acțiune ale comitetului, spre a atinge scopurile pe care și le propune, nu trebuie să iasă din limitele unei stricte legalități. Comitetul are ca membrii diriguitori niște personalități de seamă ca avocați, publiciști, scriitori și bancheri.

Atât comunicatul agenției bulgare. Viitorul apropiat ne va arăta intrucă se vor observa „limitele unei stricte legalități”. Cunoscută fiind politica echivocă și dorul de revanșă al al Bulgarilor, guvernul român va face bine să observe de aproape activitatea acestei societăți.

Intrevederea dela Venetia.

Conștiința celor doi Monarhi.

Asupra întrevederii împăratului Wilhelm cu regele Emanuel se comunică din Venetia și Roma următoarele amănunte:

Regele Victor Emanuel a sosit în Venetia Miercuri dimineața. La orele 10 dim., regele însoțit de ministrul San Giuliano și de soția, s'a dus pe bordul yachtului „Hohenzollern”. Întâlnirea dintre regele Victor Emanuel și împăratul Wilhelm a fost extrem de cordială. Suveranii s'au îmbrățișat de două ori. A urmat apoi o consfățuire mai lungă între ambii Monarhi, la care a asistat și ministrul San Giuliano.

Regele Victor Emanuel a părăsit yachtul Hohenzollern la orele 11 și un sfert, și cu ajutorul unei bărci cu motor a mers la locul catastrofei, unde contraamiralul Garelli i-a dat explicații.

Dejunul din Palazzo Reale a început la ora 1. Au luat parte 40 persoane. La dreapta împăratului ședea ministrul de externe italian San Giuliano, iar la dreapta regelui ambasadorul german din Roma.

După dejun monarhii au ținut cerc. În timpul acesta, cu toate că ploua, o mulțime mare a acamat pe cei doi suverani cari au apărut în balcon și au mulțumit. Apoi cei doi monarhi s'au dus pe bordul vasului de război german „Göben” inspectându-l.

La orele 4 cei doi monarhi s'au despărțit. Nu mult după aceasta împăratul a primit în audiență pe San Giuliano, cu care a conferit timp de o oră și jumătate.

În cercurile politice italiene a stărnit mare satisfacție întâlnirea regelui Italiei cu împăratul Wilhelm la Venetia, și s'a observat cu plăcere prezența marchizului di Sangiuliano la această întrevedere. Ziarul „Corriere d'Italia” crede că cea mai importantă temă a conversațiilor dela Venetia, a fost de a se stabili atitudinea Puterilor Triplei-Aliațe față de imperiul otoman, a cărei păstrare constituie obiectivul

Se speră, că în viitor, popularizându-se ideile despre pericolul tuberculozei, părinții și membrii familiilor celor atinși de acest flagel, vor ști și vor căuta ei înșiși, să nu mai piarsă timpul și banii cu medicamente zădărnice, ci să ia măsurile celea mai bune și mai grabnice, ca să aducă pe membrii atinși de tuberculoză cât mai curând în sanator, unde prin tratamentul sistematic, să-și poată recăpăta repede sănătatea, ferindu-se prin aceasta și cei ai casei de contagiune.

Aceasta ar fi posibil, când s'ar realiza devisa stabilită de maestrul Robert Koch:

„Pentru combaterea sistematică a tuberculozei, trebuie medicul cult și devotați, și popor luminat.”

Din bunăvoința Intemeietorului am cercetat și am meditat asupra acestei instituții. Am văzut cu ochii jertfa abnegată a întregului personal, care pare a fi pătruns de scopul filantropiei, pe care îl deprind, și am plecat ca dintr'un templu cu evlavie simțului umaniter în suflet.

Da, sufletul mare al dlui Gr. Alexandrescu, jertfa discretă a dlui Dr I. Mitulescu, directorul acestui sanator, care cu o neslăbită răbdare tratează săptămânal pe sutele de pacienți grațiuți, este un motiv, care să-ți dea dreptul de a te depărta din acest cuib de umanitarism, — nobil și în zilele noastre, — adânc impresionat.

V. E. Moldovan.

principal de urmărit al politicii Triplei-Aliațe.

Unul din interesele de căpetenie de urmărit este, ca Turcia să înlesnească marilor Puteri o formare potrivită a zonelor de influență în Asia-Mică, asigurând astfel echilibrul forțelor economice în acele ținuturi, ceea-ce îl va garanta și integritatea ei teritorială.

Fantasmagorii jidovești.

Cernăuți, 23 Martie a. c.

A fost de ajuns ca în repertoarul Teatrului Național din București să se ia drama poetului nostru alinaț Goga: „Domnul Notar” și „Liga culturală” să țină conferențe ale căror „ordine de zi” să fie: «Discutarea situației triste a Românilor din Ungaria și Bucovina», a fost de ajuns zic aceste momente nevinovate, pentru ca creșterul jidovesc, vecinic chinuit de fantoma «agitațiilor antiaustriace», să vadă în ele o nouă primejdie pentru monarhie, primejdie poate chiar mai grozavă decât cea rusească.

Se mișcă valahii, deci străjile neadormite ale siguranței Monarhiei habsburgice, ridicătorii pericunat de prin cele redacții jidovite au tot dreptul, ba chiar se simt obligați să strige «Giwelt». Iată, deastădată se vede că e rândul ziarului cernăuțean „Czernowitzer Allg. Zeitung” să dea alarma, căci iată ce cetim în Nrul dela 22 a. c. al acestui ziar sub titlul «Aus Bukarest»:

«În țară se continuă agitațiile contra Monarhiei habsburgice, dar de astădată de către timerimea entuziasmată de ideea unei Români-mari, pe când cercurile conducătoare, conștii de marea responsabilitate ce o au, își dau toată silința să nu iasă din rezerva de până acum...»

«În Teatrul Național din București s'a joacă de prezent drama în 3 acte a lui Oct. Goga, intitulată: «Domnul Notar». Drama, a cărei valoare artistică este, după critica literară românească serioasă chiar, foarte minimală, redă pe un român neogot din Ardeal, care este omorât pe scena deschisă de către conaționalii săi fanatizați. Drama are tendințe contra Ungariei... etc.

Când asemenea gugumăni văd lumina zilei într'un ziar, din mulțimea celor jidovite, cari formează așa zisa «presa maghiară națională», nu ne surprinde de loc. Suntem obișnuiți cu atari eșiri ale ovreilor, de prin redacțiile «ungurești» din capitala Ungariei. Dar când atari nezdărnici umplu coloanele unui ziar cum e «Czernowitzer Allg. Zeitung», care deși suntem conștii, că este redactat de aceiași fil ai poporului ales, ca și cele ungurești din B. psta, totuși până acum își dădea aere de seriozitate, rămânem direct stupefiați... căci nu ne putem închipui un om cuminte, fie acela chiar și «ridicator» de «confesiune mozaică», care să fie'n stare să vadă un poricel pentru monarhia noastră în faptul, că pe scena Teatrului Național din București se joacă «D-l Notar» a lui Goga. Pentru așa ceva îți trebuie multă răutate și-o bună doză de prestie înăscută. Se vede însă că autorul pericunat al articolului «Aus Bukarest» din «Allg. Zeitung», le are în mare cantitate pe amândouă, căci numai așa se explică strigătul lui desperat că în România iar se fac agitații antiaustriace, că Românii se cugetă «deja» la împărțirea Austriei și alte bazaconii de felul acestora, de cari mișună articolul din chestiune... fiindcă, risum teneatis! fiindcă la București se joacă «D-l Notar» și «Liga culturală» țină întruniri publice.

Vorbind mai departe pericunatul dela Allg. Zeitung despre adunările «Ligei culturale» se simte adânc jignit în sentimentele sale «patriotice austriace» (sic!) constatând în ordinea de zi a numitelor adunări următorul punct: «corupțiunea organelor administrative dușmănoase românilor din Bucovina. Ce să însemne asta? să întreabă autorul articolului «Aus Bukarest» prefăcându-se bineînțeles a nu și aduce aminte de sumedenile de cazuri, în cari organele administrative austriace s'au făcut vinovate de fapt, de corupțiune, bineînțeles totdeauna în dauna noastră a românilor și 'n favorul copiiiilor alinați ai tuturor guvernelor bucovinene, în favorul rutenilor.

Se miră autorul articolului «Aus Bukarest» cum se tolerează de către guvernul unei țări amice Austriei să se

vorbească în chip așa de puțin nediplomat, despre organele administrative austriace, acuzându-le în adunări publice, de corupțiune, se miră și bineînțeles așteaptă dacă nu grabnică intervenție a Ballplatzului din Viena, dar cel puțin a contelui Czernin, ca Liga culturală să șteargă din ordinea de zi punctul care jignește atât de mult sentimentele-i patriotice de bun austriac, dar își uită ovreiașul nostru, că nu mai de mult, decât cu ocaziunea expediției în Bulgaria, a armatei române, o parte din presa națională (sic!) din ambele părți ale monarhiei, se exprima în termeni și mai puțin diplomatici despre armata română iar guvernele Monarhiei amice României, guvernele austriac și ungar nici nu visau să oprească grosolăniile ridicătorilor pericunat la adresa armatei române.

Sau: quod licet Jovi... se va fi cugetat ovreiașul dornic de senzații... când a scris articolul «Aus Bukarest».

Sunt foarte semnificative și caracteristice astfel de eșiri ale fililor lui Israel, cari apar cam deodată în ziarele din cis și transilvania. Ne aducem aminte că și folle ungurești au văzut o primejdie pentru monarhie în reprezentarea piesei D-l Notar, ba s'a vorbit și de o intervenție diplomatică, că adunările ligei culturale au făcut obiect de interpelație în dieta ungară și iată că vin acum și organele de publicitate din Bucovina să sară în ajutorul monarhiei, primejdite de Valachi, tipând în gura mare Giwelt!

Să fie aceste strigăte disperate dictate de instinctul conservării rasei?

Să prea poate... căci bine simt ovreiașii noștri că nici unde pe tot globul nu le poate merge mai bine ca la noi...

Am zis că sunt și caracteristice aceste eșiri ale folilor jidovite din ambele părți ale monarhiei din motivul că ele apar în totdeauna după vre-o manifestare mai expresivă a conștiinței naționale și a simțului de perfectă libertate a fraților noștri din Regatul vecin.

După atari manifestațiuni apar în ziarele dela noi ca după o ploaie bună de vară ciupercele, insinuațiile și grosolăniile gazetărilor obscuri și pericunat, de cari mișună redacțiile ungurești și germane.

Aceste insinuații însă au și trebuie să aibă asupra fraților noștri din Regat efectul unui lătrat de căne la lună, noi însă cei de aici le înregistrăm, cu un zâmbet ironic pe buze... e doar singura plată binemeritată ce le putem da, pentru ostenele lor de a ne face cunoscuți lumii...

a. b.

Externe.

Turburările din Epir.

Agentia atenană află că guvernul grec a trimis o circulară reprezentanților săi în străinătate spre a face puțurile atentate asupra mișcărilor de revrățire din Epir care se întinde tot mai mult. Situația trupelor grecești din Epir e penibilă. Guvernul grec a trebuit să interzică o întrunire la Atena fiind bănueli că sentimentul popular s'ar fi manifestat într'un mod violent.

Cu toate că guvernul grec e convins că propunerile făcute de guvernul albanez lui Cristake Zografos corespondent vederilor Puterilor, el crede de datoria sa să le facă atente asupra pericolelor ce s'ar putea ivi dacă răspunsul lor ar mai întârșia.

Mahomedanii din ținuturile cucerite de Greci.

Agentia grecească află că guvernul elen a răspuns unei note a Porței relativ la pretenziile persecuțiilor ale mahomedanilor din ținuturile cedate Greciei și a respins această învinuire dând probe că mahomedanii din aceste teritorii se bucură de aceleași drepturi ca ceilalți locuitori. Comunicatul guvernului elen mai spune că Poarta nu trebuie să uite că guvernul grec ia toate măsurile folositoare și posibile spre a asigura bunul trai al mahomedanilor și face tot ce îi stă în putință spre a-l reține. Emigrarea constatată în ultimul timp a fost pricinuită de oagițiile pornite din afară. Din contră autoritățile otomane nu uzează de reciprocitate față de elementul creștin din imperiu. Bolcotearea mai dăinuște și după spusele celor sosiți de curând din Tracla, situația creștinilor de acolo ar fi de plâns: locuitorii emigrează cu toții; casele și pământurile lor sunt ocupate de mahomedani în mod arbitrar.

Nouii regimente în Sârbia.

Regele Petru a semnat ucazul, prin care se dispune să se formeze cinci regimente noi din tinerii recrutați în noile teritorii. Comandanții nouilor regimente au și fost numiți, asemenea și comandanții batalioanelor.

Situația guvernului englez devine tot mai critică din cauza evenimentelor provocate de chestiunea provinciei irlandeze Ulster. În ședința de alaltieri a camerei comunelor s-au folosit expresiuni cum nu s-au mai pronunțat la adresa regelui. Deputatul liberal Ward a spus: «Poporul vrea să aducă singur legi, fără rege și fără armată».

Deputatul Doniau din partidul muncitoresc a spus: «400 mii muncitori metalurgici au denunțat lucrul pentru Noemvrie, dacă nu li se vor acorda 8 ore de muncă, iar dacă se va primi principiul aplicat față de cei din Ulster, voi fi nevoit și mă simt dator să somez pe tovarășii mei să cumpere din toate fondurile disponibile arme și munițiuni».

La Belfast a avut loc alaltieri o ciocnire între unioniștii și naționaliștii, în cursul căreia s'au tras focuri de revolver și s'au aruncat pietre. Poliția a intervenit împărștind mulțimea.

— La sosirea lor din Londra, în orașul Orak generalul Gugh și colonelul Mac Evan au fost primiți de trupe cu urale. Generalul a comunicat trupelor că nu vor trebui să meargă la Ulster, iar în cazul când din necesitate vor fi totuși forțați, a face aceasta, nu vor fi siliți a face uz de arme.

Legea și autoritatea învățătorului.

Trăim în veacul al XX-lea, veacul științei, progresului, invențiilor, nervosității ș. a. Abia a trecut un deceniu și un sfert și putem constata, că pe toate terenele s'a făcut schimbări și progrese enorme, față de veacurile anterioare.

Nu putem sice și mai înainte s'au silit oameni a înainta pe toate terenele, dar azi aceste înaintări le mână cu luțea fulgerului.

Pe noi învățătorii din acestea ne interesează mai de aproape una și anume:

„Progresul în cele culturale”.

Statul cutare ca să înainteze să se desvoalte și să progreseze în cele culturale trebuie să aducă anumite legi și ordinațiuni, cari să reguleze aceste afaceri atât de importante. În statele naționale aceste legi și ordinațiuni să pot aduce mai ușor la îndeplinire, dar în statele poliglote de multe ori rămân numai literă moartă, fiindcă multe din aceste sunt în contradicție cu adevăratele legi pedagogice.

Aceasta o putem constata și aici la noi.

S'a adus legea din 907. A trecut aproape șapte ani și mai tot acolo suntem unde am fost, ba am regresat închinându-ne-se o mulțime de școli.

În 1908, 1913 s'au adus alte legi, cari toate regulează afacerile școlare. Apoi în șirul acestor ani o mulțime de ordine ministeriale dintre cari cel mai nou are Nr. 33,301—914 al ministerului de culte și învățământ, pe care o cunosc toți învățătorii și bărbății cari se interesează de afacerile școlare.

Să analizăm puțin acest ordin și să vedem într'u cât ajută la înaintarea învățământului, ori poate la înapoierea lui.

Ordinul dispune ca în anul școlar corent să fie numiți pe teritoriul fieșcăruți Inspectorat anumiți comisari, cari apoi să fixeze esamenele finale cu cl. VI — unde se află.

Acești comisari să esamineze pe copii aflători în această clasă și pe baza rezultatului constatat copilul primește un testimoniu scris și de Comisar.

Aceasta e o mică maturitate, iar copilul de 12 ani primește un atestat de «maturitate», pe care are să-l pună bine și să-l păstreze dacă nu mai mult, cel puțin 12 ani. Iar când va fi introdus după legea cea mai nouă în lista alegătorilor va trebui să arete această mică «diplomă» și numai după aceea va putea fi trecut în această listă.

Oare ajută acest ordin la promovarea culturii? Ori chiar din contră i se pune în cale ca o stavilă și regresează adevăratul învățământ pedagogic — să nu amintesc și pe cel național.

Așa cred, că acest ordin și multe altele de felul lui regresează învățământul, ba chiar strică autoritatea și liniștea școlii și a învățătorului.

În școlile nedivizate, reformate de legea din 1907 oare în câte se află clasa a VI? Și unde se află oare câți copii o cercetează?

Aceasta o știm cu toții, cari murem în această carieră că în cele mai multe școli nedivizate cl. VI-a nu există și unde există abia este cercetată 5—6 elevi.

Acum să ne punem întrebarea, că din acești școlari câți vor obține fericițoarea «diplomă»?

Să zicem că toți câți sunt în această clasă.

Der să vedem că peste 12—13 ani câți alegători vom avea pe baza acestei «diplome»?

Foarte puțin, ba aproape de loc, fiindcă unii din ei se vor face meseriași, alții neguțători, alții vor fi alegători pe baza dărei s-a. Așa numai la acest testimoniu vor fi avizați foarte puțin.

Și pentru ce cercetează așa puținii copii cl. VI-a?

Știm cu toții că nu e alta cauza decât legea cea vitregă. Copilul de 6 ani abia are idee de școală, când pășete pragul acestei case.

Peste câte-va săptămâni trebuie să învețe cele impuse de planul de învățământ. Peste sfârșitul anului ne trezim, că o bună parte din copii cl. I nu știu materialul acestei clase. Așadar trebuie să rămână pe viitor ca să învețe acest material. Copilul acesta numai poate face esamenul cl. VI. a.

Apoi mai întâmplă-se și în cele clase numai cu 2—3 școlari asemenea și iată că ne trezim că nu avem nici un copil în cl. VI-a. mai ales unde numărul obligațiilor de a frecventa școala abia se urcă la maximum de 40—50.

Apoi multe alte pledeci cari ne obvin în decursul unui an școlar: părinții, administrația, morburile lipicioase ș. a. —

Iată autoritatea și liniștea școlii sufletească a învățătorului ruinată.

Când v-a venit timpul ca la compunerea listei alegătorilor oamenii vor fi întrebați: Ai învățat la școală? Ei vor răspunde: da, învățat. Dar unde-ți e atestatul de pe cl. VI? Cel mai mulți vor răspunde: n'avem. Pentru ce? N'ai ajuns și în cl. VI? Nu. Atunci nu poți fi alegător, poți merge.

Acum te întreb pe tine, «dascale» cu părul căruntit, istovit de muncă și gârbovit de povara anilor — dacă din nefericire mai trăiești — unde-ți e respectul și autoritatea de odinioară față de acești oameni, cari în șirul lung al anilor au fost încredințați educației tale moderne?

Chiar acești oameni te vor huidui și vor striga cuvinte de ocară la adresa ta, că nu ți-ai împlinit dătricița de apostol propagator al culturii.

Iar tu, care toată viața ți-ai sacrificat-o pentru acest neam oropsit, și chiar acum când ai vrea să recitezi, ori să cânti versurile marelui poet al neamului.

„O, Doamne 'n lume cât am sta!... Pe tine te-am reprezentat.”

Veți trece la cele vașnice cu petecetea unor legi și ordinațiuni. —

Nicolae Cristea.

Inv. gr. ort.

După atentat.

— Ce spun ziarele; D-na Caillaux la Saint-Lazare; — Inmormântarea d-lui Calmette. —

Din timpul afacerii Dreyfus Franța n'a mai văzut deslănțindu-se atâtea pasiuni și atâtea patimi. Ca și atunci, Parisul este martorul «ferveșcenței revoluționare. Pe de-o parte manifestațiile pe cari în fiecare seară le fac regaliștii pe marele bulevard în strigătele de «jos republica» «trăiască regele», ceoace a provocat o desfășurare de forțe armate și polițienești puternice în întreg Parisul, pe de alta evoluțiunea legitimă a întregii prese.

Deși actul d-nei Caillaux are precedente absolut identice nu atât de îndeparte, consecințele atentatului de azi ia proporție mari din cauza împrejurărilor politice în care s'a săvârșit.

Ziarele conservatoare monarhiste, cari au dus campania violentă contra d-lui Caillaux, declară că prin gestul tragic al soției sale se împlinește cuvântul lui Thiers că «republica va sfârși în sânge». «L'action Francaise», «L'autorité», «Le Gaulois», «L'eclair», «Le libre Parole», «Le Soleil», «Le temps», «Journal des Debats», «L'Echo des Paris» și altele, ziare cari — unele făcând altele deglizat — duc o campanie de fiece și contra republicii, văd în atentat,

contra lui Calmette un act care condamnă întreg guvernul și simbolizează regimul republican. Unele din aceste ziare cer arestarea imediată a d-lui Caillaux, pe care îl acuză de complicitate morală în asasinarea lui Calmette.

Asasinarea — spune „L'Action Française” — nu este decât urmarea scenelor violente pe care Caillaux le făcea soției sale oricând ori apărea în ziarul noul atacuri și adaugă chiar că fostul ministru de finanțe ar fi exclamat de mai multe ori: „Cine mă va scăpa de acest Calmette”. Aceste ziare declară că gestul tragic al d-nei Caillaux e ilustrarea cea mai adevărată a decadenței care îndreaptă spre ruină republica, Franța negăsindu-și salvarea decât în monarhie.

Ziarele republicane explică atentatul în campania violentă inaugurată de directorul ziarului „Le Figaro”, campanie care a fost alimentată prin mijloacele cele mai îndrăznețe și mai puțin avuabile. În fața atacurilor disperate, al căror obiect era soțul sau, D-na Caillaux, n'a mai putut să-și stăpânească sensibilitatea, și — spun aceste ziare — crima a fost comisă în ziua când prin publicarea în „Le Figaro” a scrisorii ce ei îi fusese adresată, demnitatea de femeie și mândria de soție au fost prea grav atinse. Arătând cea mai dureroasă simpatie d-lui Caillaux, care-și vede zdrobită viața în momentul când lupta pentru realizarea reformei fiscale, deplâng și moartea tragică a lui Calmette, victima d-nei Caillaux și victima unei sale excesive, care n'a putut despărte omul de idee.

Ziarele din extrema stângă — ziarurile socialiste — arată că momentele politice ale dramei fac parte ca toate problemele particulare din marea chestiune socială, și criza profundă prin care trece societatea de azi; cu toate instituțiile și ideile sale nu va fi înlăturată decât prin abolirea cauzelor care o provoacă.

Lupta este deschisă între toate acestea și polemicele pasionate au început.

Vieța are câte odată dureroase contraste. Acum o săptămână încă în interiorul plăcut și bogat al palatului său, în mijlocul unei societăți care îl admira și îl frumusețea, azi închis în celula unei închisori. Însă inegalitatea socială și deosebirea de clasă se poate vedea și aci. Dna Caillaux locuiește una din cele mai mari și mai curate celule și i s'a permis să-și tapeteze interiorul cu covorașe. Poate convorbi singură cu cei cari o vizitează și n'a fost supusă nici unei din formalitățile umilitoare reglementare. Celula care o locuiește este o celulă celebră. Acolo au locuit *Louisa Michel*, cunoscuta revoluționară, care a luptat în 1871 pe baricadele Parisului, *Thérèse Humbert*, ale cărei escrocherii au făcut senzație în întreaga Europă acum câțiva ani, *dna Steinheil*, o femeie din lumea modernă a Parisului, care pe vremuri se bucurase de simpatia fostului președinte al republicii Felix Faure și care a fost acuzată acum câțiva ani de a-și fi omorât soțul; și acum în ultimul timp o scriitoare de mult spirit *Rirette Maitrejean*, care fusese amestecată în explorările bandei Bonnot, Garnier & Co, ce îngrozise Parisul acum doi ani.

D-na Caillaux își păstrează calmul din prima zi. Instrucția abia a început și ziua de judecată e încă departe. Ziarele cari au dus până acum campania înverșunată contra lui Caillaux protestează contra regimului special contrar legii ce se aplică în închisoare soției sale. Aceste ziare au început să scrie că jurații vor trebui să aducă un verdict de condamnare, fără circumstanțe ușurătoare, pentru ea Calmette să fie răsculcat.

Aceste ziare cari cerpedeapsa capitală pentru d-na Caillaux, anunță de pe acum că evenimente grave se vor desfășura la judecarea procesului.

Înmormântarea lui Calmette a avut loc în mijlocul unei afuente neobișnuite. Cu toată furtuna și ploaia — decor mișcător și simbolic — o mulțime enormă a urmat carul mortuar. În afară de jurnaliștii și oamenii politici prietini lui Calmette, toate organizațiile regaliste urmau în corpore cortajul, în semn de simpatie pentru a-

cela care fusese ucis pentru că ridicase glasul contra unui ministru al republicii.

Din cauza manifestațiilor continue ale regalistilor, se luase masuri polițienești pentru a zădărnici ori ce nouă tentativă. Însă asistența a urmat în liniște cortajului. Totuși la plecarea din cimitir a avut loc o ciocnire violentă între public și armată din cauza unui foc de revolver ce a fost tras de un agent provocator. Mulțimea începând să strige „jos Caillaux”, „jos republica”, „strălăscă regele”, armata a intervenit, cavaleria a șarjât, au fost mulți răniți și s-au făcut numeroase arestări. Seara a avut loc manifestații de protestare. Ziarul regalist „L'Action Française” scria a doua zi, că dacă pentru respectul ce datora înmormântării unui mare patriot s-au abținut dela orice acte violente, cu altă ocazie vor fi înarmați. Armata este consemnată în cazărmi și forțele polițienești au fost întărite.

Urmarea imediată a tragediei de săptămâna trecută este o încercare a vieții sociale, care poate face posibilă deslănțuirea patimilor și pasiunilor stăpânite până acum.

E greu a fi proroc în propria țară, cu atât mai mult într-o țară străină, totuși după câte se reflectă în întreaga presă, dela extrema dreaptă până la extrema stângă, în viața parlamentară și în viața publică, pot spune că republica duce azi o luptă grea contra aceluiași forțe, cari au înfrânt-o în 1799 și în 1852.

Paris 23 Martie n.

a. neg.

ȘTIRI.

— 14 Martie, 1914.

Știri din România. În vederea meeiingului care va avea loc poimâine, Duminecă, Comitetul central al *Ligei Culturale* a făcut un nou apel către membrii săi și toți bunii Români ca să participe în număr cât se poate mai mare la întrunire, unde oratori de frunte vor discuta situația politică excepțională a Românilor din Ungaria, primejdii în cele mai sfinte drepturi și aspirațiuni ale culturii naționale. De asemenea a fost invitată și studențimea să ia parte la acest meeting, la care va lua cuvântul și un delegat al studențimei.

Situația tezaurului statului — scrie „Minerva” — încheiată provizoriu la 28 Februarie, este din cele mai prospere. Veniturile pe Februarie au atins suma de 43.705.000 lei, față de lei 38.168.000, cât s'a încasat în aceeași lună a anului precedent.

Incasările dela 1 Aprilie 1913 până la 28 Februarie 1914, adică timp de 11 luni se cifrează la 465.622.000 lei, față de 472.400.000 lei din aceeași perioadă a anului trecut; o deferență provenită din pricina mobilizării. Cum însă, încheierea definitivă a socotelilor nu va fi făcută decât la 30 Septembrie, în timpul celor 7 luni, până la această dată, deficitul va fi acoperit și tezaurul se va putea încheia chiar cu un excedent.

— Unele ziare din Țară vorbesc de crearea a două posturi noi de generali-comandanți în armata română, pentru cari se spune că sunt desemnați d-nii general *Culcer* și *Al. Iarca*; iar în locul acestora vor fi înaintați comandanți de corp d-nii generali *Prezan* și *Georgescu*. De asemenea se spune, că d-l general *Zotu* va fi numit șef al statului-major general, iar d-nul general *Hârjeu*, fostul ministru de război, va fi numit comandant al cetății București.

— M. S. regele a semnat decretul prin care d-l *Leonida Gusi* a fost numit prefect al jud. *Ialomița* în locul d-lui *Beroeanu*, demisionat.

— În curând se va prezenta parlamentului proiectul de lege pentru organizarea *Cadrilaterului*, după care noul teritoriu va fi împărțit în două județe: *Dristorul* și *Dobriciul*.

— În acest an Implinindu-se două mari evenimente naționale: reorganizarea marinei militare române și înființarea societății de navigație maritimă comercială „*România*”, societatea marinarilor români de sub președinția M. S. Reginei Elisabeta, va da în cursul sezonului de băi la Constanța și Balce, o serie de serbări nautice. În acest scop s-au comandat în Anglia și America diverse plesse și mașini pentru a da un imponent și ne malvăzută aspect acestor

grandioase serbări, prin cari marinarii români voesc să însemneze acest an fericit, în analele istoriei navale române.

Pentru fondul ziaristilor s'a mai expedat astăzi pe adresa băncii de asigurare din Sibiu de către administrația ziarului nostru, încă o sumă de 130 cor. 64 fileri.

La fondul ziaristilor s'a mai contribuit astăzi gentila d-șoară *Valeria Langa* din Șinca-nouă 2 cor, cu prilejul reînnoirii abonamentului la „G. Tr.” Mulțumite.

Banchetul dat în onoarea postului Goga Mercuri seara în Sibiu a fost o grandioasă manifestațiune de dragoste pentru sărbătoritul autor al „*Domnului Notar*”. La banchet au participat peste 100 frunțași sibieni, bătrâni și tineri, o delegație a țărănilor din Râșinari, satul nașterii poetului Goga, sub conducerea părintelui *Cloran*, precum și mulți prietini ai poetului din Săliste, Alba-Iulia, Făgăraș, Sebeșul săsesc etc. De-a dreapta și de-a stânga d-lui Goga au ocupat loc la masa din frunte d-nii *I. Droș*, *I. de Preda*, *N. Togan*, *Dr. I. Beu*, *N. Ivan*, *L. Triteanu*, *Dr. O. Russu*, *Dr. Preda*, apoi la celelalte mese d-nii *Dr. Lupăș*, *Dr. Proca*, *I. Lepădatu*, *Dr. V. Bologa*, *Dr. N. Comșa*, protopopii *Teculescu*, *Borzea*, toți avocații români, profesorii și funcționarii *Albinei*, în fine tot ce are Sibiuul mai ales.

Seria toastelor a deschis-o d-nul asesor *Triteanu* și au continuat-o d-nii *Dr. Lupăș*, *Teculescu*, *N. Ivan*, *Ciomanu* etc. Poetul *Goga*, a vorbit în două rânduri emoționând auditorul. S-au rostit toastele alese și pătrunse de cea mai caldă iubire de neam. În decursul mesei d-l prof. *Dr. Dragomir* a dat câțiva la *apropo două sute telegrame* sosește din prilejul banchetului la adresa d-lui *Goga* din toate părțile țării. Între altele au sosit telegrame cu sute de iscălituri din Brașov, Blaj, Cluj, Viena, Budapesta, Arad, Iași, Cernăuți, Oradea-mare, Timișoara, Beiuș, Șimleu, Orăștie, Sighetul-Marmaraj, Deva, Dej, Făgăraș etc. etc.

Banchetul animat a luat sfârșit pe la miezul nopții.

Regina României — membră a Societății regale de literatură din Anglia. Se anunță din Londra, că regina *Elisabeta* a României a fost aleasă membru onorar al Societății regale de literatură de acolo. Din acest prilej, societatea amintită a ținut alături o seară festivă, la care regina poartă a fost reprezentată prin d-l ministru român din Londra.

Spre întâmpinarea principilor români. După cum se anunță din Petersburg, d-l *Diamand* ministrul român în Petersburg, însoțit de persoanele cari vor fi atașate oaspeților principii români, a plecat Marți seara spre graniță, pentru a întâmpina pe principii.

Tot o știre din Petersburg, vestește, că — după cum se afirmă acolo — afară de căsătoria marelui ducesc *Tafiana* cu prințul *Carol*, fiica cea mai mare a țarului se va căsători cu marele duce *Dimitrie Pavlovič*. E probabil, că ambele logodne vor fi anunțate simultan.

Podul între România și Bulgaria Comisiunea bulgară pentru construcțiunea unui pod peste Dunăre între România și Bulgaria și-a anunțat sosirea la București pentru sfârșitul acestei săptămâni. În vederea apropiatei întruniri, a delegațiilor români și bulgari, comisiunea română — alcătuită din d-nii generali *Crăiniceanu*, fost ministru de război, *Al. Cotescu*, directorul general al C. F. R. și *A. Saligny*, directorul general al comunicațiilor pe apă — a avut o consfățuire cu d-l *E. Porumbaru*, ministru de externe. Prima consfățuire comună a delegațiilor români și bulgari va avea loc, luni la ministerul de externe.

O aviație română în America. Ziarul românesc „*Steaua Noastră*” care apare la New-York, ne aduce știrea că a sosit în metropola Americii de nord, d-ra *Caragianni*, dimpreună cu un aeroplan botezat cu numele de „*Moldova*”. Cu acest aparat sburător, curagioasa d-ră originară din Tecuci și elevă a școlii de aviație din București, are intențiunea să facă sboruri împrejurul marelui oraș american și apoi să ia parte la pregătirile ce se fac pentru trecerea în sbor a oceanului Atlantic.

Precum ne spune „*Steaua Noastră*”, ziarele americane salută cu multă simpatie sosirea în ținuturile lor a aviației române și așteaptă cu nerăbdare sborurile ei.

Atentatul din redacția ziarului „Figaro”. Din Paris se anunță că interogatoriul dnei *Caillaux* a continuat două zile. D-na *Caillaux* a povestit până în cele mai mici amănunte cele ce s'au petrecut în ziua asasinatului.

Când am intrat în camera d-lui *Calmette* — a declarat dna *Caillaux* — l-am văzut stând la birou, cu lampa electrică aprinsă în față.

După ce am schimbat salutul obișnuit, l'am întrebat: D-ta trebuie să știi foarte bine pentru ce am venit?

— Nici nu bănuiesc doamnă — a răspuns *Calmette*.

Atunci eu, fără să raționez, am scos revolverul și am tras mai multe focuri asupra lui. Nu voiam să-l omor, ci voiam să-l rănesc numai pe acela care amenința să-mi distrugă viața casnică, fercirea mea de până acum.

De aceea am îndreptat țeava revolverului în jos.

Calmette s'a aplecat însă și voia să intre sub birou.

După această depoziție dna *Caillaux* a căzut slăbită într'un fotoliu.

Zilnic se anunță noul martor. Între alții și cunoscutul autor dramatic, *Henry Bernstein* a scris judecătorului de instrucție o scrisoare, declarând că vrea să fie și el martor, spre a dovedi că directorul lui „*Figaro*” a fost un martir al datoriei sale de ziarist.

Iuan S. kai amenințat de teroriști. „*Daily Telegraph*” află din Peking că Iuan-S. kai e bolnav. Afacerile statului sunt girate de vice-președintele republicei.

Partidul teroriștilor devine din zi în zi mai îndrăzneț. Iuan-S. kai primește zilnic sute de scrisori de amenințare; urmarea a fost că nu mai acordă audiențe și nu primește decât prietini intimi.

Necrolog. Văd. *Lucreția Stoica* din Blaj aduce la cunoștință trecerea din viață a iubitei sale fiice *Elena* decedată în etate de 19 ani.

Cheltuielile năimului război balcanic, după revista „*Economist*”, se urcă la 6000 milioane mărci, din care sumă 4800 milioane revin statelor beligerante — alte date ridică această sumă cu 2 miliarde mai mult — iar 1200 milioane au fost spesate cu mobilizările Rusiei și Austro-Ungariei.

Împăratul Wilhelm la manevrele austro-ungare. Moștenitorul de tron *Francisc Ferdinand*, care va conduce marile manevre ce vor avea loc anul viitor în Ungaria, a invitat la aceste deprinderi ale armatei și pe împăratul *Wilhelm*. După cum se anunță acum din Berlin, împăratul Germaniei a primit invitația.

O feroasă crimă a avut loc pe o moșie din apropierea Parisului. Șase bandiți mascați au pătruns în locuința unui proprietar și după ce l-au ucis pe acesta, pe fiul și pe doi ginerii lui, au legat pe soțiile acestora supunându-le celor mai grozave chinuri. Au aprins apoi casa peste ei, iar bandiții s-au departat ducând câteva mii de franci, pe cari i-au aflat în casă.

O arastare modernă. Din New-York se telegrafiază următoarele: *Detectivul Lemke* aflând că un negru, care furase dintr-un hotel mai multe obiecte de valoare, plecase cu un vapor spre Florida — și neavând alte mijloace la dispoziție pentru a-l putea urmări înainte de debarcare, — a hotărât să se servească de un hidroplan. *Căpitanul* vasului pe care se afla negrul fusese înștiințat printr-o radiogramă. Grație tutelei hidroplanului, *detectivul* și-a putut realiza planul, căci vaporul a fost ajuns în momentul când era să acosteze într-un port din Florida. După ce hidroplanul s-a lăsat pe apă lângă vapor, *detectivul* s-a urcat pe bordul vasului, unde a procedat la arestarea negrului în chestie. E pentru prima oară, când un hidroplan este utilizat în asemenea împrejurări.

Moartea postului Mistral. Am amintit în numărul trecut că marele poet provençal *Frederic Mistral* a încetat din viață în comuna sa natală *Maillane*, în etate de 84 ani. Știrea morții lui va fi cunoscută de sigur nu numai pe reprezentanții literelor franceze, ci tot ce e gândire și simțire omenească, căci prin puterea concepției și adâncimea simțirii sale, el aparține literaturilor tuturor popoarelor, cari îl proslăvesc de mai bine de o jumătate de veac.

S'a stins liniștit, un bătrân istovit de greul anilor, precum liniștită l-a fost întreagă viața. În locuința sa situată în o grădină din marginea satului *Maillane*, *Mistral* fusese părintele țărănilor, cari îl căutau ca pe un tată al lor. Acolo primea el pe țărani, acolo îl vizitau savanții și literații *Par sului*, *Academia*, acolo i-au fost predate insigniile Ordinului de onoare, acolo i s'a oferit premiul *Nobel*, și tot în acea locuință liniștită din marginea satului și-a dat și el sfârșitul, plâns de o lume întreagă.

Frederic Mistral s'a născut la *Maillane* (*Bouches du Rhone*) în 1830. În afară de minunatul poem rustic „*Mireille*”, pentru care *Gounod* a scris nemuritoare muzică devenită populară, el a mai scris „*Calendal*”, „*Iles d'Or*”, „*Le Rhone*”, „*Le Trésor du Felibrige*”, etc. etc. Toate aceste opere el e-a scris în dialectul provençal, dialect pe care *Mistral* l-a renovat și în care discipolii săi — așa numiții „*fe-*”

librici au scris deasemenea o pere între resante.

Știri mărunte. Numărul muncitorilor fără lucru în *B-Pesta* și în cele 25 comune din jurul ei, se urcă la 29.843.

— La *Mifano* s'a întemeiat o societate sub numirea de „*Exportațiunea italo-română*” care are scopul de a spori exportațiunea produselor industriale italiene în Peninsula balcanică și mai cu seamă în România.

— Datoria Rusiei, după cum rezultă din proiectul bugetului se ridică la 8 miliarde 809 milioane ruble, adică cam 24—15 miliarde coroane.

— Din *Veneția* se anunță: *Dol* a viatorilor au sburat cu un hidroplan la 100 m deasupra mării. Încercând motorul, aparatul a căzut și ambii aviatori au fost răniți mortal.

Invitare la abonament.

Cu 1-a Aprilie 1914 se deschide un nou abonament la

„Gazeta Transilvaniei”

pe cvartalul al doilea,

la care invităm pe toți amicii și prietenii ziarului nostru. Îi rugăm pe toți a se îngriji de trimiterea la timp a prețului de abonament, ca să nu fim siliți a sista trimiterea ziarului.

Pe credit „*Gazeta Transilvaniei*” nu se dă la nime.

Deși „*Gazeta*” și-a mărit formatul și a introdus îmbunătățiri, împreună cu mari cheltuieli.

Prețul abonamentului

a rămas acelaș, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIA.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Conferență. Duminecă va avea loc în sala g-mozului o conferență cu proiectivni lu-minoase despre „*Descoperirea polului sudic*” ținută de d-nul asesor consistorial *Mateiu Voileanu*. Conferența se ține sub egida desp. „*Asociațiunei*”. Începutul la orele 6 seara. Intrarea 20 fileri.

Sezătoarea de *Pe Tocile Poimâne Duminecă* la orele 2 p. m. va avea loc o sezătoare în școala de *Pe Tocile* sub egida „*Asociațiunii*”. Va cânta corul bisericesc de *Pe Tocile*, se va declara iar d-nii *Dr. Dobrescu* și *N. Furnică* vor ținea câte-o conferință.

Posturi vacante la magistratul Orașului. Atragem atențiunea tinerilor români asupra concursului publicat pe pag. 4 privitor la ocuparea unui post de contabil (remunerat cu 3200 cor. bani de cvartir 1000 cor. plus cvincevenii și avansări în leafă) și privitor la ocuparea a 4 locuri de canceliști retribuțiți cu câte 1600 cor. anual 720 cor. bani de cvartir, cvincevenii două avansamente în leafă de câte 200 cor.

Indemnăm pe tinerii noștri români să competeze la aceste posturi, cel puțin la posturile de canceliști, pentru cari nu se recere o calificăție deosebită, decât cunoașterea celor trei limbi ale țării.

Apolo-Bio. Sâmbătă și Duminecă următorul program: *Ziar chinema*. *Gaumont*, drama americană în 3 acte: „*Secretul stăncei plângătoare*”, dramă socială în 2 acte: „*Puterea voinei*” dramă din viața inventatorilor în 3 acte: „*Dămonit*” etc.

În pregătire pentru zilele de 31 Martie și 1 Aprilie „*Patimile lui Isus Cristos*”, film luat la fața locului și până acum reprezentat în Brașov.

Avis. Măne, Sâmbătă, la orele 6 seara oră de gimnastică a secției de gimnastică.

Proprietar:

Tip. A. Muresianu: „*Bravesc & Comp*”

Redactor responsabil:

Ioan Broșca.

